

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4549/2019
22.10.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божидара Вујичића, председника већа, Весне Субић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Јелена Виденовић, адвокат из ..., против тужених Института за кукуруз Земун Поље, кога заступа пуномоћник Александар Трандоски, адвокат из ... и Републике Србије, Министарство пољопривреде, коју заступа Државно правобранилаштво, ради утврђења права коришћења, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4259/17 од 20.09.2017. године, у седници већа од 22.10.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4259/17 од 20.09.2017. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 4259/17 од 20.09.2017. године и пресуда Трећег основног суда у Београду П 80558/10 од 28.04.2016. године у ставу 2, 3, 4. и 5. изреке, па се у том делу предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П 80558/10 од 28.04.2016. године, одбијен је приговор апсолутне ненадлежности тог суда, па је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је стекао право коришћења на 149261/58389 идеалних делова кп. број ... који је уписан у лист непокретности ... КО ..., а што су тужени дужни признати и дозволити да тужилац своје право упише у јавним књигама с тим да ће у противном ова пресуда служити као основ за то. Одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се обавезу тужени да тужиоцу предају у посед и коришћење описане идеалне делове кп. број ... уписана у лист непокретности ... КО ... у року од 15 дана по правноснажности пресуде. Тужилац је обавезан да туженом Институту на име трошкова поступка исплати 105.000,00 динара, а туженој Републици Србији 161.621,00 динар. Тужилац је ослобођен плаћања трошкова судског поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 4259/17 од 20.09.2017. године, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Трећег основног суда у Београду П 80558/10 од 28.04.2016. године у ставу другом и трећем изреке, а преиначено је решење о трошковима спора садржано у ставу 4. и 5. изреке првостепене пресуде, тако што је обавезан тужилац да туженом Институту на име трошкова поступка исплати 85.125,00 динара, а туженој Републици Србији 110.625,00 динара у

року од 15 дана. Захтев туженог Института за трошкове одговора на жалбу је одбијен као неоснован.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилац је благовремено изјавио ревизију са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, јер је погрешно примењено материјално право, а неопходно је да се размотре правна питања од општег интереса.

Апелациони суд у Београду је решењем РЗ 40/19 од 23.10.2018. године предложио овом суду да о изјављеној ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној у складу са чланом 395. ЗПП.

Врховни касациони суд је прихватио предлог Апелационог суда у Београду да о ревизији одлучује као о изузетно дозвољеној јер налази да су за то испуњени услови из члана 395. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 125/04 и 111/09) који се примењује у конкретном случају, а на основу члана 506. став 1. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 и 55/14).

Одредбом члана 395. ЗПП је прописано да је ревизија изузетно дозвољена и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом по одредбама члана 394. тог закона када је по оцени апелационог суда о допуштености те ревизије потребно да се размотре правна питања од општег интереса и уједначи судска пракса или када је потребно ново тумачење права. С обзиром да одлуке нижестепених судова у конкретном случају нису донете у складу са устаљеном судском праксом то је и одлучено као у ставу првом изреке овог решења.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 399. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је тужиочева ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју овај суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, ББ, тужиочев деда је купио кп. број .../... по култури ораница на месту званом ... површине 2 јутра и 952квхв која је била уписана у ЗКУЛ ... КО Парцела је постала друштвена својина 06.07.1960. године, а право коришћења на наведеној парцели је било уписано у корист ББ да би на основу оставинског решења О 2735/87 од 26.05.1987. године било уписано у корист ВВ, а на основу оставинског решења О 21/93 од 23.04.1993. године право коришћења је у земљишним књигама уписано у корист тужиоца АА. Обновом земљишних књига 1966. године парцела .../... спојена је са другим парцелама те је извршена нумерација новодобијене парцеле са бројем ... и ова парцела је уписана у ЗКУЛ број ... КО ... у корист правног претходника туженог Института за кукуруз Земун Поље. Успоставом катастра непокретности предметна парцела је преузета из земљишне књиге и уписана у лист непокретности ... КО Парцела ... КО ... је настала спајањем већег броја парцела укључујући и кп. број .../... која је раније постојала. Тужени Института за кукуруз Земун Поље био је уписан као носилац права коришћења у ЗКУЛ број ... КО ... на кп. број ... у површини од 15 хектара 84 ара и 42м², а сада је уписан у лист непокретности број ... КО ... као корисник градског грађевинског земљишта на кп. број ... док је

тужена Република Србија власник наведене парцеле са уделом 1/1. И поред чињенице да је предметна парцела ... обновом земљишних књига још 1966. године уписана у ЗКУЛ број ... КО ... промене су вршене и у старом ЗКУЛ ... КО ... у односу на раније постојећу парцелу .../..., па је и по том основу праћено право коришћења у корист тужиоца на истој. Решењем Скупштине општине Земун 474-212/66-7 од 17.06.1966. године правни претходник туженог Института је одређен за орган коришћења непокретности на парцелама које су ближе наведене у том решењу, с тим да парцела .../.... није наведена у решењу.

Полазећи од напред утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови налазе да је тужбени захтев тужиоца неоснован, с тим што првостепени суд сматра да је захтев неоснован због тога што је право својине на наведеној парцели престало преласком у друштвену својину, а тужена Република Србија као власник исте не спори туженом Институту право коришћења наведене парцеле које врши у периоду дужем од 45 година несметано, па по мишљењу првостепеног суда, првенство у конституисању права коришћења има лице на кога је то право укњижено и које непокретности користи. Међутим, по мишљењу другостепеног суда прихватљив је посредно изведен закључак првостепеног суда да је правни претходник тужиоца на основу решења надлежног органа предао у посед предметну непокретност туженом Институту без обзира што такво решење у поступку није пронађено. Поред тога, другостепени суд сматра и да се може говорити о заузећу раније кп. број .../... које се може уподобити одузимању права коришћења што би ранијем власнику давало само право правичне накнаде у односу на такво земљиште, а не и право трајног коришћења.

Овакви закључци нижестепених судова се за сада не могу прихватити као правилни јер су због погрешне примене материјалног права битне чињенице за одлучивање остале неутврђене.

Код неспорне чињенице да су правни претходници тужиоца били власници предметног земљишта и то његов деда по основу куповине до 1960. године када је непокретност прешла у друштвену својину применом Закона о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта, правилно се другостепени суд позива на одредбу члана 38. тог закона којом је било прописано да грађевинско неизграђено земљиште које је национализовано остаје у поседу ранијих сопственика све док га он на основу решења Општинског народног одбора не преда у посед општини или другом лицу ради изградње зграде и другог објекта или ради извођења других радова. Та предаја се не може извршити пре него што је кориснику то потребно ради извођења грађевинских радова или других радова којима се земљиште приводи поменутој сврси, а по члану 39. ранији сопственик има право да то земљиште заједно са трајним засадама на њему користи све док је у његовом поседу и то бесплатно. Дакле, да би овакво земљиште било изузетно из посуда ранијег власника било је неопходно да се о томе донесе решење надлежног органа. У конкретном случају такво решење не постоји, па се не може прихватити став суда да се постојање таквог решења посебно може извести из једног другог решења које постоји у списима предмета, тим више што у том решењу из 1966. године наведена парцела није уопште наведена. Имајући у виду првостављени тужбени захтев не може уопште бити спорно да је тужилац преко својих правних претходника ступањем на снагу Закона о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта стекао право коришћења на предметној парцели јер то право произилази из самог закона. Отуда је у овој парници спорно питање да ли су

правни претходници тужиоца или сам тужилац то право које им је сам закон признао изгубили и ако јесу на који од законом признатих начина. Управо на то питање нижестепени судови у својим одлукама нису одговорили односно разлози који они о томе износе за сада нису прихватљиви. Неприхватљив је став првостепеног суда да само тиме што тужени Институт користи наведено земљиште и што је оно уведено на њега у јавним књигама он је стекао и право да то чини. Ово посебно ако се има у виду да се у јавним књигама и даље евидентира ранија катастарска парцела и на њој прате одговарајуће промене како је то наведено у нижестепеним одлукама. Већ је наведено да се не може прихватити ни претпоставка да је земљиште изузето из поседа ранијег власника по решењу без да се то несумњиво у поступку утврди. Када се ради о ставу суда да се може говорити о фактичком изузимању непокретности како се ради о фактичкој радњи њом се ранији сопственик не може лишити права.

Тужилац је другопостављеним тужбеним захтевом тражио предају у посед и на коришћење идеални део спорних непокретности, па се најпре мора расправити да ли је такав тужбени захтев могућ. Осим тога, код чињенице да тужени Институт предметно земљиште користи више од 50 година, а како је некада важећи Закон о удруженом раду („Службени лист СФРЈ“ број 53/56) у члану 268. став 1. садржао одредбу по којој ако је непокретност постала друштвено средство без правног односа њено враћање може се захтевати у року од пет година почев од дана сазнања, а најдоцније у року од 10 година, потребно је другопостављени тужбени захтев ценити и са тог аспекта. Питање враћања земљишта може да зависи и од садашњег стања – културе истог, односно да ли се ради о трајним засадима, изграђеном земљишту са трајним објектима и томе слично, а чиме се нижестепени судови у поступку нису бавили.

Све наведено су разлози због којих су нижестепене одлуке морале бити укинуте, а ревизија уважена на основу члана 416. став 2. ЗПП.

У поновном поступку, првостепени суд ће имати у виду све што је напред наведено, па ће правилном применом материјалног права утврдити битне чињенице и након тога донети на закону засновану одлуку.

**Председник већа
судија
Божидар Вујичић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић